

Täysistunto

Maanantai 25.6.2018 klo 20.41—21.01

2. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikenteen palveluista annetun lain II osan 3 luvun 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 90/2018 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 17/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Käsittelyn pohjana on liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 17/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

20.41 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Tätä esitystä itsekin valiokunnassa käsitellessä täytyy todeta, että tämä koko prosessi ei ollut mitään kaikkein tyylikkäintä mahdollista lainsäädäntötyötä tässä talossa. Eli eihän se, että laki on tulossa voimaan vain muutamien päivien päästä, sitten jonkun alan etujärjestö huomaa jonkun aukon, joka pitäisi lobata kiinni, ottaa yhteyttä ministeriöön ja hallitus valmistelee pikatahtia esityksen räätälöidysti tämän tietyn etujärjestön toiveiden mukaisesti, erityisen hyvä lähtökohta tähän kyseiseen lakiesitykseen ollut. Miksi itse olen ollut mukana yksimielisesti tämän hyväksymässä: pääasiallisena syynä sille oli se, että esitettiin argumentti, ettei tämä muuta vallitsevaa asiantilaa, sitä missä nyt ollaan, ja sitä argumenttia ei täysin pystytty kumoamaan. Eli siksi, että tämä säilyttää nykyisen poikkeuksen, tämä oli ehkä jotakuinkin hyväksyttävissä.

Tietysti siinä on se kysymys, että koko taksialan lainsäädäntö muuttuu ratkaisevasti. Eli aikaisemminhan oli niin, että oli määrä sääntely taksiluvissa, oli asemapaikkavelvoite, oli päivystysvelvoite, ja oli tietenkin selvää, että tällaiset matkailu- ja palveluyritykset eivät voineet taksilupia hankkia. Tämmöisille poikkeuksille oli aivan selvät perusteet, eli tämä möinen oli säädettävä, tai sitten tällainen tilapäinen, palvelukokonaisuuteen liittyvä kuljetustoiminta olisi ollut mahdotonta ilman vastaavaa poikkeusta. Kun nyt toisaalta kuitenkin on niin, että taksisääntely vapautuu, määriä ei säädellä, päivystysvelvoitteita ja asemapaikkavelvoitteita ei ole, ne purkaantuvat ja taksiluvan saa vaatimukset täyttävä henkilö ja samalla siinä tulisi myöskin selvitettyä tämän henkilön mahdollinen rikostausta ja vastaavat seikat, joiden takia hän ei kenties olisi kelvollinen sitä taksia kuljettamaan, niin onko nyt tässä tulevassa vallitsevassa oikeustilassa tällainen säätelyn helpotus perusteltu? Tämän kysymyksen esitin enkä saanut siihen erityisen vakuuttavaa tai hyvää vastausta, vain sen, että nykyisessä säätelyssä ei ole ollut mitään ongelmia. Ja mikä yleensäkin on matkailupalvelua, mikä on kotipalvelua? Sitä ei nytkään ole määritelty. Mutta siinäkin ei kuulemma ole mitään ongelmia, tässä määrittelyssä, vaikei sitä olekaan tehty.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2018 vp

No, toinen syy, miksi tämä myös jotenkuten voisi olla hyväksyttävissä, on se, että valio-kunnan mietinnössä loppuvaiheessa ollaan varsin tarkkoja sen suhteen, että tämän muutok-sen seurauksia kuitenkin tulisi erityisesti harmaan talouden ja epäterveen kilpailun osalta seurata. Tämän seurannan tuloksia odotankin mielenkiinnolla.

20.44 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa puhemies! Tämä esitys on kyllä erittäin tarkoituk-senmukainen, kun ajatellaan 1.7. voimaan tulevaa lakia. Nykyiselläänkään nämä toimin-not eivät ole olleet luvanvaraisia, ja täytyy korostaa sitä, että jatkossakin nämä yritykset tarvitsevat taksiluvan, mikä on nykyiseen verrattuna ihan uusi vaatimus.

Nämä esityksessä kuvatut matkailuyritysten toteuttamat kuljetukset ovat hyvin pieni osa sitä palvelukokonaisuutta, jotta varsinainen päätoiminta, siis tämä ohjelmapalvelu yleensäkin, pystytään toteuttamaan. Asiakkaat maksavat siinä kokonaisuudessa lähinnä oppaan asiantuntemuksesta, elämyksestä ja opastuksesta, ja minun ymmärryksen mukaan tämä laki palvelee pääosin niitä pieniä matkailupalveluyrityksiä, joissa yrittäjä mukaan lukien on ihan muutama työntekijä — ehkä kolmen, neljän, viiden henkilön yrityksiä. Nimittäin isot matkailuohjelmapalveluyritykset kuljettavat niin suuria ryhmiä, että he tarvitsevat kyl-lä heidän omiin palveluihinsa käyttöön ihan tilauslinja-autoja.

Minun kotikuntani Kuusamo on yksi Suomen tärkeimmistä luontovalokuvauksen alu-eista, ja tietenkin luontovalokuvamatkailu on tärkeä asia. Meillä on paljon oppaita, sellai-sia oppaita, jotka tekevät työtä eri yrityksille. Eli tämä palveluhan tapahtuu niin, että opas menee ja hakee pienen porukan ja lähtee heidän kanssaan sitten päiväksi, kahdeksi luon-toon ja siellä siirrytään eri paikkoihin — välillä etsitään hirviä, välillä etsitään ahman jäl-kiä, sitten mennään kotkakojulle, sitten ollaan jossakin toisessa paikassa.

Eli kiitos, valiokunta, että näin reippaalla vauhdilla saitte tämän asian hoidettua.

20.46 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Tämä on varmaankin matkailualan kannalta tarpeellinen ja säilyttää nykytilan. Tietysti täytyy yhtyä noihin edustaja Mäkelän kriittisiin sanoihin siitä, että tämäntyyppinen lapsus lainsäädännössä on läpi mennyt, ja eihän sen ikään kuin tilkitseminen ja tietynlaisen varmuuden hakeminen tässä vaiheessa ihan hyvää lainsäädäntöä ole.

Tietysti kaiken kaikkiaan täytyy sanoa, että tässä 1.7. voimaan astuvassa taksilaissa tu-lee olemaan kyllä paljon muuta kritisoitavaa huomattavasti suuremmissa määrin. Pelkään, että tästä tulee kyllä maaseudulle melkoinen karhunpalvelus. Siellä asemapaikkavelvoit-teen ja päivystysvelvoitteen poistuminen kyllä tulee hankaloittamaan kyytien saamista, ja siellä ovatkin monet, etenkin ikääntyneet, taksiryttäjät kertoneet, että he eivät enää sitten aio yritystoimintaa siellä jatkaa.

Paljon kritiikkiä on myöskin jo tässä vaiheessa tullut siitä, kun Kela-kyytejä tullaan kes-kittämään pisteisiin, joitten kautta nämä kyydit on aina tietyille alueille haettava. Siellä moni taksiryttäjä on laskenut näitä lähestulkoon 10 000 euroon kohoavia erilaisten lasku-tuslaitteitten ja vastaavien päätteitten hankkimiskuluja ja sitä, onko kannattavaa ja onko järkevää. Ja toisaalta näillä kyydeillä on huomattavasti tiukemmat kriteerit, ja sitten vaik-kapa vammaiset henkilöt eivät enää pysty tilaamaan sitä tuttua kuljettajaa sieltä, joka tietää esimerkiksi heidän liikkumiseensa liittyvät hankaluudet tai esimerkiksi sen, minkälaisella apuvälineellä he ovat liikenteessä, vaan sieltä sitten keskuksen lähettämänä voi tulla auto, joka ei vastaa niihin tarpeisiin. Siinä mielessä täytyy vain toivoa, että erityisesti näitten eri-tisryhmien kohdalla tästä ei tulisi suurempaa kaaosta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2018 vp

Kaiken kaikkiaan en tämän taksilain uudistuksen puolesta äänestänyt ja uskon, että tämä sopii lähinnä tänne pääkaupunkiseudulle ja kasvukeskuksiin. Maaseudulle ja haja-asutusalueille se tulee aiheuttamaan isoja ongelmia. Mutta itse tämä varsinainen esitys, mikä nyt on pöydällä, on toki hyvä tässä vaiheessa laittaa siltä osin kuntoon.

20.48 Toimi Kankaanniemi ps: Herra puhemies! On mielenkiintoista, että jo hieman ennen itse koko taksilainsäädännön uudistuksen voimaantuloa on ilmennyt yksi tällainen epäkohta hyväksytyssä laissa, ja se voidaan nyt korjata ennen kuin voimaantulo tapahtuu. Edustaja Mäkelä kyllä paljasti hyvinkin sen, miten tämä epäkohta on ilmaantunut ja miten sitä on viety eteenpäin. Eli se on puhdasta lobbausta yhden alan osalta.

Nyt herää tietysti kysymys siitä, onko tämä ainoa epäkohta, ja on aivan selvää, että ei ole. Mullistus tällä toimialalla on niin suuri, että varmasti löytyy ongelmia, joita pitää korjata. Hallitukselta onkin odotettava ja edellytettävä, että se ripeästi puuttuu niihin epäkohtiin, mitkä ilmenevät. Osa epäkohdista tai ongelmista, joita syntyy 1. heinäkuuta ja heti sen jälkeen, voi olla sellaisia, että niitä ei noin vain pystytä edes korjaamaan. Esimerkiksi taksialan voimakas keskittyminen ja vetäytyminen maaseudulta ja taajamien ulkopuolelta johtaa helposti sellaiseen tilanteeseen, että sen korjaaminen ei myöhemmin ole mahdollista. Kelan suhteen on jo ilmennyt vakavia ongelmia, ja tässä suhteessa myös tarvittaisiin järjen käyttöä sen jälkeen, kun nähdään, mihin tämä nyt on johtamassa.

Tavattoman moni taksimies on ilmoittanut, että on jo etsinyt tai etsii muuta työtä — eivät halua jatkaa tällä mallilla, mikä nyt on luotu. Nämä ovat vakavia viestejä. Erityisen huolissaan meidän pitää olla maaseudusta ja niiden ihmisten palveluista, jotka tarvitsevat taksia ja turvallista liikkumista. Tässä on mahdollisuus myös siihen, että alalle tulee sellaista toimintaa, joka ei kaikilta osin kestä kaikkea sitä kritiikkiä, mitä pitää sietää. Harmaa talous on yksi vakava kysymys, joka saattaa tässä nousta esille. Siksi tuo lausuma, joka on tähän sisällytetty, on tietysti tärkeä. Ja on harkittava, onko tähän todellakin vielä voimakkaammin jatkossa paneuduttava.

20.51 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitos kaikille siitä, että me tämän erittäin tärkeän lakikorjauksen saimme tehtyä tämmöisellä aikataululla. Itse en muista oman urani aikana, että tämmöistä aikataulua olisi ollut. Mutta silloin kun oikeasti on tarve korjata joku asia, se tarkoittaa sitä, että tunnustetaan se, että kaikki ei ole mennyt ihan niin kuin pitää mennä, ja korjataan asia. Sen takia me täällä olemme, että voimme korjata ja tehdä asioita niin, että ihmiset eivät joutuisi meidän asioistamme kärsimään vaan pääsisivät parempiin tuloksiin.

Tämä lakihan koskee todellakin koti- ja matkailupalveluyrityksiä. Kun matkailupuolella, ohjelmapalvelupuolella, tämä huomattiin 7.6., niin tämä tuli useimmille yrittäjille täydellisenä yllätyksenä, eikä se kyllä ollut meidän kenenkään tarkoitus, ainakaan minun puoleltani, että tämmöinen tehdään. Olen liikenne- ja viestintävaliokunnassa, ja minullekin tämä tuli yllätyksenä, minä tunnustan. Meillä on tänä talvena käsitelty tuhansia ja tuhansia sivuja ja mieletön määrä asioita valiokunnassa, ja olisi se kumma, jos ei meille yhtään virhettä tulisi, lapsusta tulisi. Siis eihän kukaan meistä täydellinen ole. Tunnustetaan se, että näinkin voi käydä, ja sitten aletaan korjaamaan asioita.

Nyt sitten matkailupalvelupuolelta edunvalvojat onneksi heräsivät tässä toiminnassa huomaamaan, mistä on kysymys. Ja nyt sitten tämä saadaan korjattua niin, että tämmöisiä turhia taksiyrittäjyystoimintoja ei tule liikkeelle, vaan matkailupalveluyritykset sitten ai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2018 vp

noastaan hakevat tämän taksiryttäjäyrysluvan, koko yrityk hakee sen yhden luvan, ja työntekijähän, joista monet voivat olla ulkomaankielisiäkin, eivät taksikorttia eli kuljettajan lupaa pystyisi suorittamaan, koska kuljettajan lupa pitää suorittaa Suomessa ruotsin tai suomen kielellä, ja se ei todellakaan onnistuisi ulkomaalaisilta.

Mutta toinen sektori on sitten nämä kotipalvelurytykset. Nämä ovat hyvin pieniä yrityksiä, pieniä, vaatimattomia toimijoita, eikä heillä ole tällaisia edunvalvontajärjestöjä, jotka heidän asioitaan pystyisivät hoitamaan. Olen todella kiitollinen, että me olemme tällä muutoksella pystyneet auttamaan myöskin näitä pieniä ryttäjiä, vaatimattomia toimijoita, joiden edunvalvonta-asiat eivät todellakaan ole tällä hetkellä sillä mallilla kuin monen muun sektorin.

Tätä lakiahan alun perin alettiin tekemään sillä mielellä, että taksiasiat vapautuisivat hyvin paljon ja matkailupalvelurytystenkään ei tarvitsisi sitten tehdä juuri mitään näitä muutoksia. Mutta silloin kun tätä lakia tehtiin, sitä tiukennettiin ja näitä taksisäädöksiä tiukennettiin koko ajan, ihan taksiryttäjiä toivomusten mukaisesti, ja sittenhän siinä kävi niin, että matkailupalveluryttäjä joutuivat tästä todella kärsimään ja vaikeaan tilanteeseen.

20.54 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tuossa edustaja Maijalan puheenvuorossa tuli hieman ehkä nurinuskaisesti esille hyvänä asiana semmoinen asia, minkä itse näkisin enemmänkin epäkohtana. Eli kun on näitä ulkomaalaisia työntekijöitä, jotka nyt ajaisivat näitä autokyytejä, niin esittäisin kysymyksen, että mahtavatko he nyt sitten olla turvallisia kuljettajia Suomen olosuhteissa ilman, että heidän on edes tarvinnut suorittaa minkäänlaista taksikuljettajan lupaa todisteeksi ajotaidoistaan ja kyvystään toimia siinä ammatissa. Emmehän me voi niin ajatella, että taksin ajaminen on jotenkin vähempiarvoinen ammatti, jota voi hoitaa vasemmalla kädellä kuka tahansa pystymetsästä. No, tämä oli eräs asia, mitä valiokunnassa myös käytiin läpi.

Tuossa kun edustaja Kankaanniemi kysyi mahdollisista epäkohdista, mitä tähän asiaan voisi liittyä, niin ainakin tätä asiaa sivuten toisin esille sellaisen asian, jota suosittelen seuraamaan, eli sen, että liikenneministeriön virkamiehillä on suorastaan omituinen into keskittää kaikki mahdollinen valvonta Trafille. Mitä pitääkin valvoa, niin Trafi hoitaa. Kun kysytään, miten siihen on resursseja, niin aina on resursseja. Mistä niitä resursseja nyt sitten niin paljon on? Onko ollut jossain aiemmin löysää, vai tulee mieleen ajatus siitä, että valvonta hoidettaisiin nyt sitten jatkossa jollain tavalla huonommin? Eli pihvi tässä hieman ilkeämielisessä puheenvuorossani on kysyä retorisesti, että kuinka se Trafi onkaan niin mieleinen viranomainen valvomaan asioita liikenneministeriön virkamiesten mielestä ja onko se kenties jonkun muunkin mielestä.

20.56 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin näistä ulkomaalaisista työntekijöistä, mitä näissä matkailupalvelurytyksissä on olemassa: Nämähän ovat ohjelmapalvelun työntekijöitä, ja eiväthän he mitään kuljetusalan ryttäjiä ja toimijoita ja työntekijöitä siellä varsinaisesti tule olemaan, vaan se, minkä verran he kuljetuksia tulevat tekemään, on se, että he kuljettavat autolla muutaman sata metriä ihmisiä. Se on yleisin tilanne, että siirretään muutama sata metriä paikasta toiseen ihmisiä, korkeintaan muutama kilometri. Eli tällaisia käytännön tilanteita. Jos sitten näitten takia olisi pitänyt alkaa ulkopuolinen työntekijä siihen palkkaamaan, niin eihän siinä olisi ollut mitään järkeä, koska siitä olisi tullut valtavasti lisää kustannuksia. Ja kyllähän se muutama sata metriä mo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2018 vp

nestikin saattaa olla jollakin metsäautotiellä, missä he tekevät nämä siirtotehtävät ja toiminnot. Elikkä ehdottomasti maalaisjärjenhän tässä pitää voittaa.

Sitten toinen asia, nämä valvonta-asiat: Erityisesti matkailupuolella sehän on todella valvottua. Se ei ole pelkkä Trafi, joka siellä tekee valvontatehtäviä, vaan kyllähän siellä on ihan laidasta laitaan. Siellä pitää olla hygieniapassit, pitää olla kaikki — no, nyt en muista listaa, mutta siellä on älytön määrä kaikkia valvottavia toimintoja, ja varmasti niitä katsotaan perään joka vaiheessa. En usko, että se minkäänlainen riskitekijä on, sillä jos pieninkään ongelma siellä matkailupalveluyrityksessä tapahtuu, niin hehän joutuvat heti maksamaan siitä, että asiakkaita ei tule. Eli heille laatu on todella tärkeä asia, että he pystyvät toimimaan.

Sitten vielä tästä laista sen verran, että tästä laistahan on edessä vielä kolmas vaihe. Kolmas vaihe on tällä hetkellä lausuntokierroksilla, ja sitä me alamme sitten syksyllä, talvella käsittelemään, ja voi olla ja on todennäköistäkin, [Puhemies koputtaa] että jos virheitä on vielä tullut, ne siellä pystytään sitten korjaamaan sen jälkeen.

20.58 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa puhemies! Tuolla pohjoisessa matkailu kasvaa ennätystahtia jo kolmatta vuotta peräkkäin, ja hyvä kehitys ja usko matkailun kasvuun ovat saaneet yritykset tekemään monenlaisia laajoja investointeja. Näkisin, että nyt ei missään tapauksessa saa tulla tällaisia kansainvälistä kilpailua heikentäviä tekijöitä. Tämä uhka, mikä nyt oli tulossa, oli kyllä pienille ohjelmalveluyrittäjille ja -yrityksille todellinen peikko, ja hyvä, että se on nyt korjattu. Nimittäin nämä pienet matkailuyritykset tuovat kyllä työtä muille ja tuovat työpaikkoja muualle, kuten juuri taksinkuljettajille tai hotelleille ja ravintoloille, eli taksinkuljettajathan kuljettavat lentokentältä hotellille, ja sitten tarvitaan majoitusta ja tarvitaan ruokaa.

Uhkia ja pelkoja on kyllä 1.7. voimaan tulevaan lakiin liittyen, ja on hyvä, että valiokunta on nyt kirjannut, että tätä tulee seurata, miten laki toteutuu. Ja kuten edustaja Maijala sanoi, meidän tehtävämme on sitten oikoa ja korjata, mikäli laissa on virheitä.

20.59 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Sen halusin vielä lisätä tosiaan tässä, että kyllä ainakin Lapissa kuljetusyrittäjät olivat tyytyväisiä siitä, että tämä muutos tehdään tässä lakiasiassa, koska eivät kenelläkään riittäisi resurssit siihen, jos taksien pitäisi alkaa kaikki matkailupuolen lyhyetkin kuljetukset hoitamaan. Siellä ei kerta kaikkiaan ole minkäänlaisia resursseja eikä rahkeita. Ei ole mitään järkeä alkaa lisäämään työntekijöitä ja kuljetuskalustoa tällaisia toimintoja varten. Kannattavuutta siinä ei sitten ainakaan olisi. Ja kyllähän nämä kuljetuspalveluyrittäjät ovat olleet oikein tyytyväisiä siitä, että mitä enemmän meillä on matkailua, sitä enemmän heillä on myös kaikkea muuta kuljetusta.

Näyttää siltä, että kokonaisuudessaan tästä lakimuutoksesta on erittäin paljon hyötyä eri tahoille. Eli vielä kerran kiitos kaikille.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 90/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisälön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.